

Socialdemocràcia, mirall trencat

La socialdemocràcia està en crisi, especialment allà on més s'ha desenvolupat: Europa occidental. Els partits socialdemòcrates no semblen tenir respostes actualitzades per a bona part dels problemes i reptes de les societats actuals. En el centre esquerra es detecta un desconcert teòric, una inoperància pràctica, un desassossec polític i moral. Es mantenen posicions defensives, des d'una debilitat estructural, que també té conseqüències per al projecte polític europeu. Òbviament, segueix havent diferències entre la socialdemocràcia dels diferents països, tant en els llenguatges com en les accions, però avui predomina l'aire de família d'un bloc erosionat que pugna entre la resistència, la retirada i una renovació que no s'albira pràcticament enlloc.

Els motius o causes d'aquesta crisi socialdemòcrata són diversos. Alguns es basen en factors externs (crisis econòmiques, globalització, fragmentació social i cultural...), però d'altres estan relacionats amb els límits intel·lectuals de la pròpia tradició –productivisme, estatisme, nacionalisme d'Estat, dualismes conceptuals rígids... Límits que no faciliten una adaptació a fenòmens com la internacionalització, la multiculturalitat, el pluralisme nacional o l'ecologisme global.

Els grans moments de la socialdemocràcia varen ser els trenta anys posteriors a la Segona Guerra Mundial. Bona part del continent s'havia de reconstruir. Era un bon moment per als consensos. I els

plantejaments keynesians semblava que feien compatibles els valors i objectius econòmics de creixement i augment de la capacitat de consum, amb els valors i objectius de combat contra la pobresa i les desigualtats socials. El producte foren els estats de benestar i la incorporació d'una "tercera onada" de drets (després dels drets cívics i democràtics) en les constitucions de la segona postguerra. La socialdemocràcia va ser un actor clau, decisiu, en aquest procés.

Com és conegut, el panorama general

ta –quan la socialdemocràcia ha governat ha aplicat polítiques similars a les dels seus rivals. A partir dels anys vuitanta, bona part dels estats europeus varen haver de fer front a problemes estructurals –sectors productius ineficients, excessiva burocratització, creixement constant de les demandes al sistema... El sindicalisme perdé posicions i es produí més implicació de nous actors socials. I amb el procés de desregulació dels anys noranta i del pes creixent de l'economia financera sobre la productiva –que fa més rendible a

titeix. Els estats desenvolupats competeixen, especialment a través de les exportacions, i marginen els projectes d'institucionalització internacional. La globalització econòmica i tecnològica ha convertit els governs europeus, excepte (potser) Alemanya, en actors secundaris. Els líders europeus no creuen en Europa. I els populismes estan a l'horitzó.

Aquesta evolució dels anys recents no és cap bona notícia per a la majoria dels ciutadans europeus. Els estats de benestar han estat una de les principals con-

IGNOT

canvià a partir dels anys vuitanta del segle XX, i s'ha radicalitzat a partir de la crisi econòmica i financera actual. Mentre que la socialdemocràcia dirigí l'enfocament socioeconòmic dominant en les primeres dècades de la segona postguerra –també quan governaven partits democristians, liberals o conservadors, en les quatre últimes dècades ha passat el contrari: l'hegemonia ha passat al centredre-

curt termini la inversió en mercats financers – a la pràctica s'impulsà "l'economia de les bombolles" (valors tecnològics, construcció), una ficció sota l'aparença de realitat controlada. Durant anys, quasi tots els actors polítics i econòmics fan veure que les coses "van bé" per interès immediat, malgrat que el deute públic i privat es disparen. Els llocs de treball es creen sobre una bola d'aire creixent. Fins que les bombolles esclaten i es desemmascara la gegantina "presa de pèl sistèmica" que suposa la crisi actual. Una crisi que estan pagant, sobretot, els pitjor situats de les societats.

Mirant al futur, l'atur es percep com estructural i l'augment de la productivitat mostra els seus límits. Ja no sembla que creixement de salaris i de beneficis resulti compatible. Els mercats tornen a "distribuir" desigualtats i la nova lògica no sembla harmònica amb fortes "redistribucions" internes. Els serveis públics s'erosionen. Les esperances han canviat de lloc i de referents. A escala global veiem com les desigualtats augmenten i com Europa s'empe-

El discurs socialdemòcrata clàssic, de caràcter estatalista, ha quedat precipitadament envellit

questes de tot el període contemporani. Tanmateix, les tendències globals semblen de moment irreversibles.

El primer pas per una renovació de l'esquerra europea és no enganyar-se en l'anàlisi i diagnòstic de la situació actual i de les seves tendències. Cal ser realista i acceptar que el discurs socialdemòcrata clàssic, de caràcter estatalista, ha quedat precipitadament envellit i que els "bons temps socialdemòcrates" no es repetiran sota les fórmules del passat. El context socioeconòmic global ha girat en contra dels pressupostos socialdemòcrates. La segona postguerra va ser un parèntesi del qual es derivaren drets, institucions i serveis que cal conservar al màxim, però no serveix quasi de res mirar al passat. Resistir és una necessitat, però no és un programa. Es tracta d'un tema greu, estructural, que a mitjà termini pot afectar els fonaments de les democràcies. Els miralls trencats no es reconstrueixen. És millor fer-ne de nous.●